LAUSUNTO

Helsinki 30.9.2016

Ympäristövaliokunta

Eduskunta

Viite: Asiantuntijakuuleminen ympäristövaliokunta tiistai 04.10.2016 klo 10:00

Asia: HE 156/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asuinrakennusten ja asuntojen korjausavustuksista

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveyspoliittinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on 214 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäseninä 68 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Liitteenä SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n lausunto yllä mainitusta asiasta.

Lisätietoja: johtaja Timo Lehtinen, timo.lehtinen@soste.fi, puhelin 040 158 2212

erityisasiantuntija Päivi Kiiskinen, paivi.kiiskinen@soste.fi, puhelin 0400 516018

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas pääsihteeri

SOSTEn lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi asuinrakennusten ja asuntojen korjausavustuksista

Yhteenveto

SOSTE kiittää ympäristövaliokuntaa lausunto ja asiantuntijakuulemispyynnöstä. SOSTE on yleisesti ottaen tyytyväinen lakiesityksen tavoitteeseen edistää asuinrakennuskannan esteettömyyttä ja parantaa iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia asua kotona. Myös lainsäädännön selkeyttäminen nähdään tarpeellisena.

SOSTE suosittaa ympäristövaliokuntaa kiinnittämään käsitellessään lakiesitystä asuinrakennusten ja asuntojen korjausavustuksista huomion erityisesti seuraaviin kohtiin:

- Lakiesityksen myötä terveyshaitta-avustuksia ei enää ole mahdollista hakea. SOSTE vaatii, että tämä otetaan uudelleen tarkasteluun.
- SOSTE katsoo, että enimmäisosuutta ei tule laskea ja hissiavustusmäärärahojen määrä tulisi nostaa vähintään 30 M€ tasolle (v. 2015 jaetut avustukset).
- SOSTE katsoo, että korjausavustusten enimmäisosuudet tulee yhtenäistää 70 % alkuperäisen esityksen mukaisesti ja korjausavustusten tulorajoja tulee nostaa vastaamaan paremmin nykyistä tulokehitystä.
- SOSTE katsoo, että aiempaa esitystä laajempi tehtävien siirto kunnilta ARAlle on riskialtista. Asiakkaiden ohjausta ja neuvontaa tulee selkeyttää ja päätöksenteossa tulee aina huomioida alueelliset erityisolosuhteet.

Yksityiskohtaisempia perusteluita

Kiinteistö- ja rakennusalan asiantuntijoiden[i] mukaan kuilu rakennusten korjaustarpeen ja toteutuneiden korjausten välillä kasvaa. Kiinteistönhoidon ja korjaamisen tilaa pidetään huolestuttavina. Hallituksen kärkihankkeena on kehittää ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistaa kaiken ikäisten omaishoitoa. Kotihoidon palveluiden lisäämisen ja kehittämisen ohella iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden kotona asumisen mahdollistajana asumisen ratkaisut ovat merkittäviä. Esimerkiksi esteettömyys, asuntoihin tarvittavat kiinteät apuvälineet ja mahdolliset nostolaitteet, tilakysymykset ja mahdolliset muut asuntojen korjaustarpeet ovat keskeisiä. SOSTE on yleisesti ottaen tyytyväinen lakiesityksen tavoitteeseen edistää asuinrakennuskannan esteettömyyttä ja parantaa iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia asua kotona. Myös lainsäädännön selkeyttäminen nähdään tarpeellisena.

Terveyshaitta-avustukset

SOSTE on huolissaan, että lakiesityksen myötä terveyshaitta-avustuksia ei enää ole mahdollista hakea ja vaatii, että tämä tulisi ottaa uudelleen tarkasteluun. Korjausrakentamisen strategian 2007-2017 [ii] yhtenä linjauksena on edistää rakennusten hyvää sisäilmastoa ja terveellisyyttä mm. tehostamalla kosteus- ja homevaurioiden ehkäisyä ja korjaamista. Tämä linjaus on nyt unohdettu lakiesityksestä.

Uuden Käypä-hoito suosituksen[iii] [iv] mukaan rakennuksen kosteusvaurio on yksi hengitystieoireiden ja astman riskitekijä. Vaikka suoraa syy-seuraus suhdetta ei ole pystytty todentamaan, tulee rakennusten kosteusvaurioihin liittyviin riskeihin puuttua. Kansanterveyslaitoksen selvityksen[v] mukaan homevauriotaloissa asuneille 25 % oli puhjennut astma (väestön ka 5%). Yhden homeperäisen astman terveydenhoitokulut on lapsen osalta 434 000 € ja aikuisen 200 000 € (v. 2002 laskelmien mukaan). Homevaurioiden ehkäisyllä ja korjaamisella saadaan aikaan myös merkittäviä säästöjä.

Hissi – ja esteettömyysavustusten enimmäismäärät

Hissittömyys on yksi suurimpia esteitä ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden kotona asumiseen. Tarve hissien jälkiasentamiseen on suuri. Ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelman (Ikä-Aske) tavoitteena on edistää hissien rakentamista olemassa olevaan asuntokantaan. Tavoitteena on hissirakentamisen lisääminen ja vakiinnuttaminen vähintään 500 jälkiasennushissiin / vuosi. Lakiesityksessä enimmäisosuuden laskun perustelut 45 prosenttiin ovat arveluttavia. Enimmäisosuuden laskun nähdään mahdollistavan avustuksen myöntämisen useammalle hissihankkeelle, mutta toisaalta lisäävän riskiä jälkiasennushalukkuuden laskemiseen. On hyvä, että perusteluissa nostetaan esiin mahdollisuus arvioita asiaa uudelleen, mikäli avustushakemusten määrän havaitaan pudonneen muutoksen johdosta merkittävästi. Tämä on kuitenkin hidas prosessi ja edellyttää jälleen uutta lakimuutosta. SOSTE katsoo, että enimmäisosuutta ei tule laskea ja hissiavustusmäärärahojen määrä tulisi nostaa vähintään 30 M€ tasolle (v. 2015 jaetut avustukset).

Iäkkään ja vammaisen henkilön asunnon korjausavustusten enimmäisosuus

Lausunnolla olleessa ehdotuksessa esitettiin iäkkään ja vammaisen henkilön asunnon korjausavustukselle yhtä enimmäisosuutta, joka olisi ollut sama kuin nykyisin erityisestä syystä myönnettävä korotettu enimmäisosuus, eli 70 prosenttia. SOSTE piti tätä esitystä hyvänä. Lausuntopalautteen perusteella esitystä on muokattu siten, että korotettu enimmäisosuus säilyisi nykyisellään ja pääsääntöinen enimmäisosuus nousisi 50 prosenttiin. Koska kyseessä on enimmäisosuus, avustusta voidaan myöntää myös vähemmän. Avustuksen tulorajat ovat hyvin matalat, jolloin voi omakustannusosuus voi nousta avustuksen saajalle liian suureksi. SOSTE katsoo, että korjausavustusten enimmäisosuudet tulee yhtenäistää 70 % alkuperäisen esityksen mukaisesti ja korjausavustusten tulorajoja tule nostaa vastaamaan paremmin nykyistä tulokehitystä.

Viranomaisten tehtävät

Avustusten myöntämisvallan siirto kunnilta ARAlle pääosin selkeyttää hakuprosessia ja lisää yhdenvertaisuutta. Aiempaa esitystä laajempi tehtävien siirto on kuitenkin riskialtista. Esityksen mukaan kunnan lausunnonantovelvollisuuden sijaan ARA hankkisi avustuspäätöksen teossa tarvitsemansa tiedot viranomaisen tiedonsaantioikeuden nojalla yksilöidyin tietopyynnöin asianomaisilta viranomaisilta. Tämä ei ole velvoittavaa, jolloin alueelliset erityisolosuhteet voivat jäädä huomioimatta ja paikalliset vammaisten ja iäkkäiden henkilöiden

tarpeet unohdetaan. SOSTE katsoo, että asiakkaiden ohjausta ja neuvontaa tulee selkeyttää ja päätöksenteossa tulee aina huomioida alueelliset erityisolosuhteet.

---

[i] www.ym.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Korjausrakentamisen_strategian_seuranta_(33802)

[ii] Ympäristöministeriön raportteja 28 | 2007 Korjausrakentamisen strategia 2007-2017 Linjauksia olemassa olevan rakennuskannan ylläpitoon ja korjaamiseen

[iii] www.terve.fi/hengityselinten-sairaudet/home-ja-kosteusvauriot-oireiden-hoidosta-saatiin-kaypa-hoito-suositus

[iv] Kaypä-hoito suositus: Kosteus- ja homevaurioista oireileva potilas

[v] Kosteusvauriotaloissa asuneiden perheiden pitkäaikaiset terveyshaitat ja asumisterveysongelmista aiheutuneet kustannukset. Tuula Husman. Kansanterveyslaitoksen julkaisuja B5/2002